

1 september 2026

Underlag för avgränsningssamråd

Samråd för upprustning av ledningsnätet vid Låktatjåkka,
Kiruna kommun, Norrbottens län

Vattenfall Eldistribution AB
www.vattenfalleldistribution.se

Telefonväxel: 08-739 50 00
Org.nr: 556417-0800
Projekt-ID: 245352
Projektledare: Pether Arvidsson

Denna handling är upprättad av:

Licab AB
Storgatan 11
972 38 Luleå
www.lic-ab.se

Ansvarig konsult och kontaktperson:
Sanna Johansson
sanna.johansson@lic-ab.se
070-630 22 45

Datum: 2026-09-01

Omslagsfoto: Vattenfall Eldistribution AB

Bilder och foton: Vattenfall Eldistribution AB, Licab AB

INNEHÅLL

1	INLEDNING	1
1.1	Syfte och behov	2
1.2	Tidigare utredningar och beslut	3
1.3	Samrådet	3
1.4	Miljöbalkens allmänna hänsynsregler	3
2	AVGRÄNSNINGAR	3
2.1	Berörda fastigheter	4
2.2	Tidpunkt för arbete	4
3	FÖRUTSÄTTNINGAR I OMRÅDET	5
3.1	Natura 2000-område Låktatjåkka SE0820621	5
3.2	Riksintressen och områdesskydd	7
3.3	Rennäring	8
3.4	Naturvärdesinventering	8
4	UTFORMNING OCH VAL AV LOKALISERING	9
4.1	Ledningstyper	9
4.2	Förordat alternativ	10
5	Planerade åtgärder	11
5.2	Hänsyns- och skadeförebyggande åtgärder	13
6	MILJÖEFFEKTER	15
6.1	Naturmiljö (Natura 2000)	15
6.2	Vattenmiljö	16
6.3	Riksintressen och rennäring	16
6.4	Samlad bedömning	17
7	FORTSATT ARBETE	18
7.1	Avtal	18
7.2	Övriga utredningar, anmälningar och dispenser	18
8	REFERENSER	19

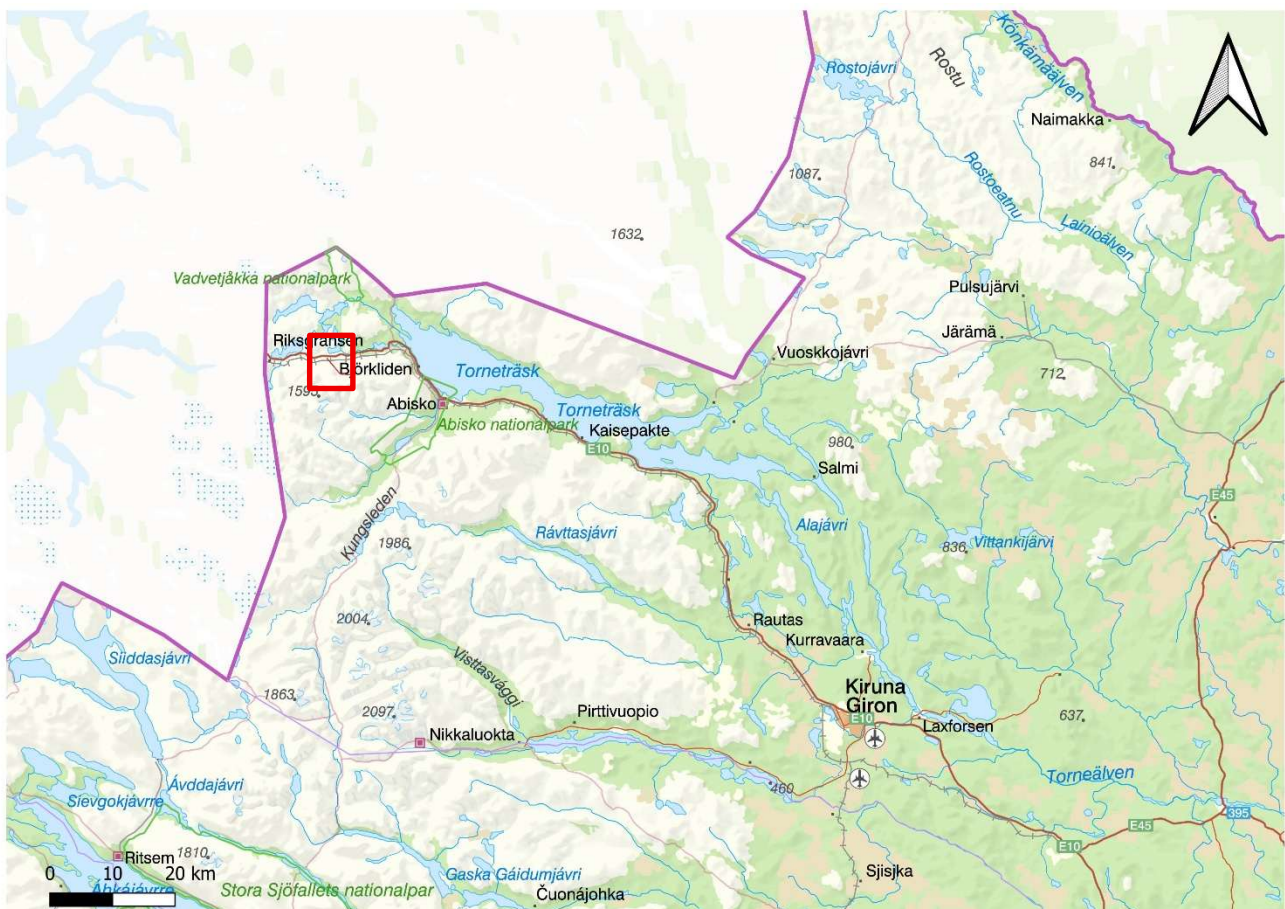
BILAGOR:

1. 2024-12-02 Rapport NVI Låktatjåkka
2. 2022-01-19 Rapport NVI Låktatjåkka

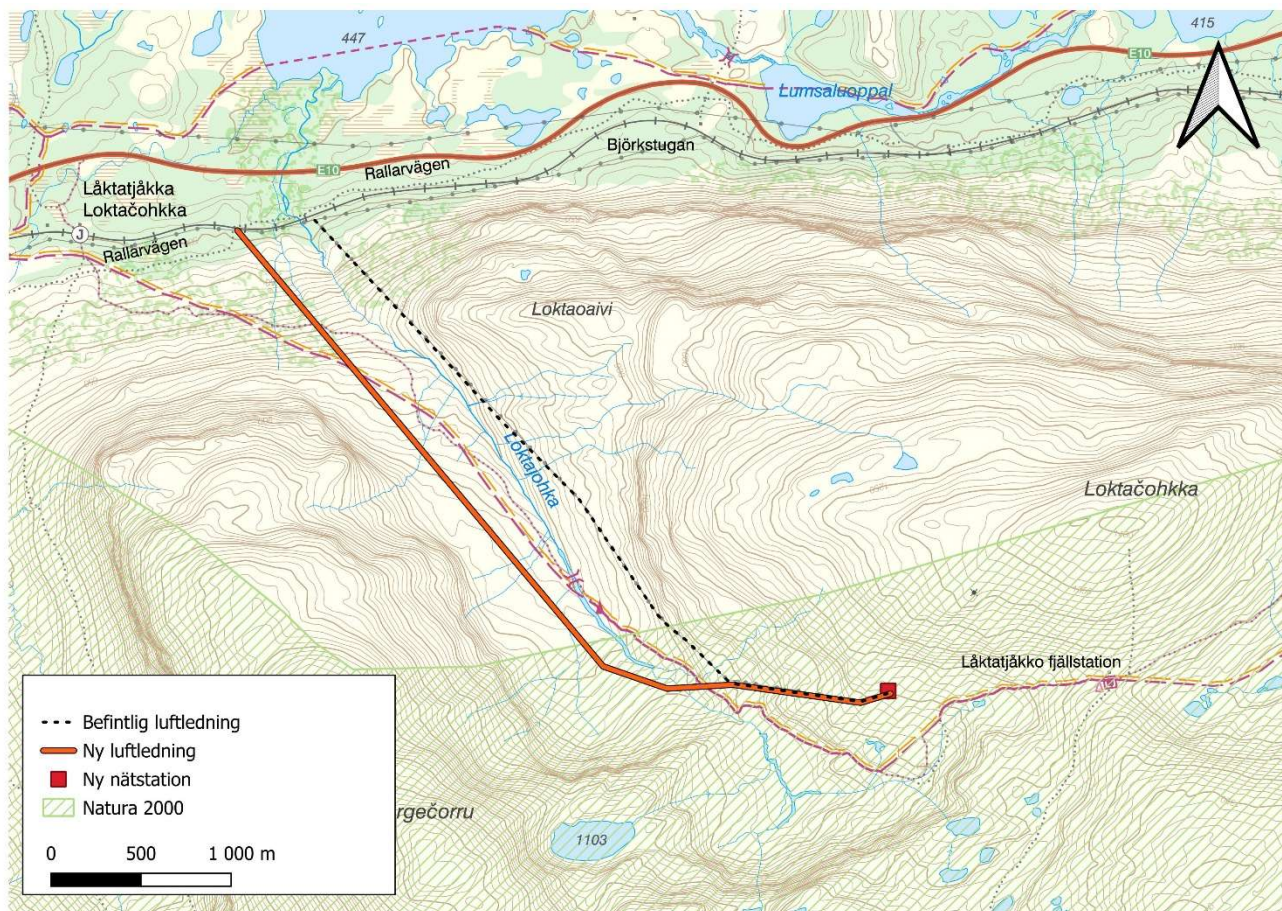
1 INLEDNING

Vattenfall Eldistribution AB (Vattenfall) planerar att förnya ledningsnätet vid Låktatjåkka cirka 2 mil nordväst om Abisko, Kiruna kommun, Norrbottens län genom rasering av befintlig 22 kV kraftledning PT95-L2 samt anläggning av ersättande ledning. Ledningen som behöver ersättas är cirka 4,4 kilometer varav cirka 1,4 kilometer ligger inom Natura 2000-området Låktatjåkka. Den ersättande ledningen har en total längd på 4,8 kilometer varav cirka 1,8 kilometer löper genom Natura 2000-området, se figur 1 och 2.

Länsstyrelsen har bedömt att det finns risk för påverkan av betydelse på Natura 2000-området till följd av planerade åtgärder. Därav avser Vattenfall att söka tillstånd enligt 7 kap 28 a§ miljöbalken. Inom ramen för denna Natura 2000-prövning upprättas föreliggande avgränsningssamråd.

Figur 1. Översiktskarta. Det aktuella området markeras med rött.

Figur 2. Kartan visar planerade åtgärder i förhållande till befintlig luftledning samt Natura 2000-området Låktatjåkka.

1.1 Syfte och behov

Den befintliga ledningen uppfördes 1967 och är i dagsläget i dåligt skick vilket bidragit till stora störningar och avbrott i elförsörjningen under de senaste åren med flertalet akuta felavhjälpningsåtgärder. Redan 2018 gjordes bedömningen att ledningen behövde bytas ut mot en ny för att säkra elförsörjningen av fjällstationen och en intelligande telefonmast.

Eftersom den befintliga ledningen till stor del är dragen genom svåråtkomlig terräng är reparations- och underhållsarbeten svåra och tidskrävande att utföra.

Enligt 3 kap 1 § Ellagen ska ett företag som bedriver nätverksamhet ansvara för drift och underhåll och vid behov utbyggnad av sitt ledningsnät samt i tillämpliga fall dess anslutning till andra ledningsnät. Företaget svarar också för att dess ledningsnät är säkert, tillförlitligt och effektivt och för att det på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på överföring av el. Enligt 4 kap 20 §, samma lag ska nätföretag se till att avbrott i överföringen av el till elanvändare aldrig överstiger 24 timmar. Med hänsyn till ledningens rådande skick är detta i dagsläget svårt att säkerställa.

1.2 Tidigare utredningar och beslut

Initialt utredde Vattenfall möjligheten att byta ut ledningen helt i den befintliga sträckningen. På grund av mycket stor sidolutning med flytjordar längs delar av sträckan där den befintliga ledningsgatan är lokaliserad fastställdes att detta alternativ inte är tekniskt byggbart med hänsyn till dagens arbetsmetoder och maskinpark. För att dessutom uppfylla krav på säkerhet och tillse en god arbetsmiljö behövde en ny sträckning för ersättande ledning utredas. Beslut om att ledningen behövde byggas om i delvis ny sträckning fattades i slutet av 2023 och i februari 2024 presenterades detta förslag under ett möte för Länsstyrelsen i Norrbotten.

Föreslaget alternativ för det ersättande ledningsnätet valdes utifrån det som bedömdes vara lämpligare terrängförhållanden och med hänsyn till bland annat naturvärden och rennärning. 2025-07-10 lämnade Vattenfall in en anmälan om samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken för planerade de planerade ledningsåtgärderna. Efter att Vattenfall kompletterat ärendet med en artskyddsutredning beslutade Länsstyrelsen i Norrbottens län, 2026-01-13, att avvisa anmälan om samråd för de delar av ledningssträckningen som är lokaliserade inom Natura 2000-området. Länsstyrelsen har gjort bedömningen att planerade åtgärder så som terrängkörning, anläggande av markkabel samt bergförankring av stolpar kunde medföra risk för påverkan av betydelse och därför kräver en tillståndsprövning enligt 7 kap. 28a § miljöbalken.

Inom ramen för projektet har Licab AB utfört naturvärdesinventering för det tidigare samt för det nu föreslagna alternativet i augusti 2021 samt i augusti 2024.

1.3 Samrådet

Om en verksamhet kan antas påverka miljön i ett Natura 2000-område ska miljökonsekvensbeskrivningen (MKB:n) innehålla de uppgifter som behövs för prövningen enligt 7 kap. 28 b och 29 §§ miljöbalken. Inför upprättande av MKB genomförs föreliggande avgränsningssamråd. Samrådet skickas till länsstyrelsen, kommunen och enskilda samt övriga statliga myndigheter och organisationer som kan tänkas bli berörda av planerad verksamhet. Allmänheten informeras via annonsering i lokaltidningar.

Ett avgränsningssamråd innebär att den som ska bedriva verksamheten samråder om verksamhetens lokalisering, omfattning och utformning samt de miljöeffekter som verksamheten kan antas medföra i sig eller till följd av yttre händelser. De synpunkter som inkommer i samband med föreliggande samråd utgör grund för fortsatt arbete.

1.4 Miljöbalkens allmänna hänsynsregler

I projektet tillämpas miljöbalken och därtill hörande eller samverkande lagstiftning.

Miljöbalken ska tillämpas så att människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter, värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och att den biologiska mångfalden bevaras. Vidare gäller även att miljöbalken tillämpas så att en långsiktig god hushållning med mark, vatten och fysisk miljö i övrigt tryggas men även att återanvändning och återvinning samt hushållning främjas så att kretslopp uppnås.

Hänsynsreglerna beaktas även genom att Vattenfalls planeringsprocess följs samt att krav på kvalitetssäkring och miljöhänsyn under byggtiden kommer att ställas.

2 AVGRÄNSNINGAR

Den planerade ledningsdragningen berör Kiruna kommun i Norrbottens län. Projektets geografiska avgränsning omfattar den ersättande ledningssträckningen samt ny nätstation och det utrymme som krävs för uppförande/anläggning inom Natura 2000-området Låktatjåkka.

En tillståndsprövning för Natura 2000 ska innehålla uppgifter om bevarandevärden och arter i Natura 2000-området som riskerar att påverkas på ett betydande sätt. I avsnitt 6 i föreliggande samråd beskrivs miljöeffekter till följd av planerade åtgärder.

2.1 Berörda fastigheter

Den fastighet som berörs är Jukkasjärvi Kronoöverloppsmark 1:1.

2.2 Tidpunkt för arbete

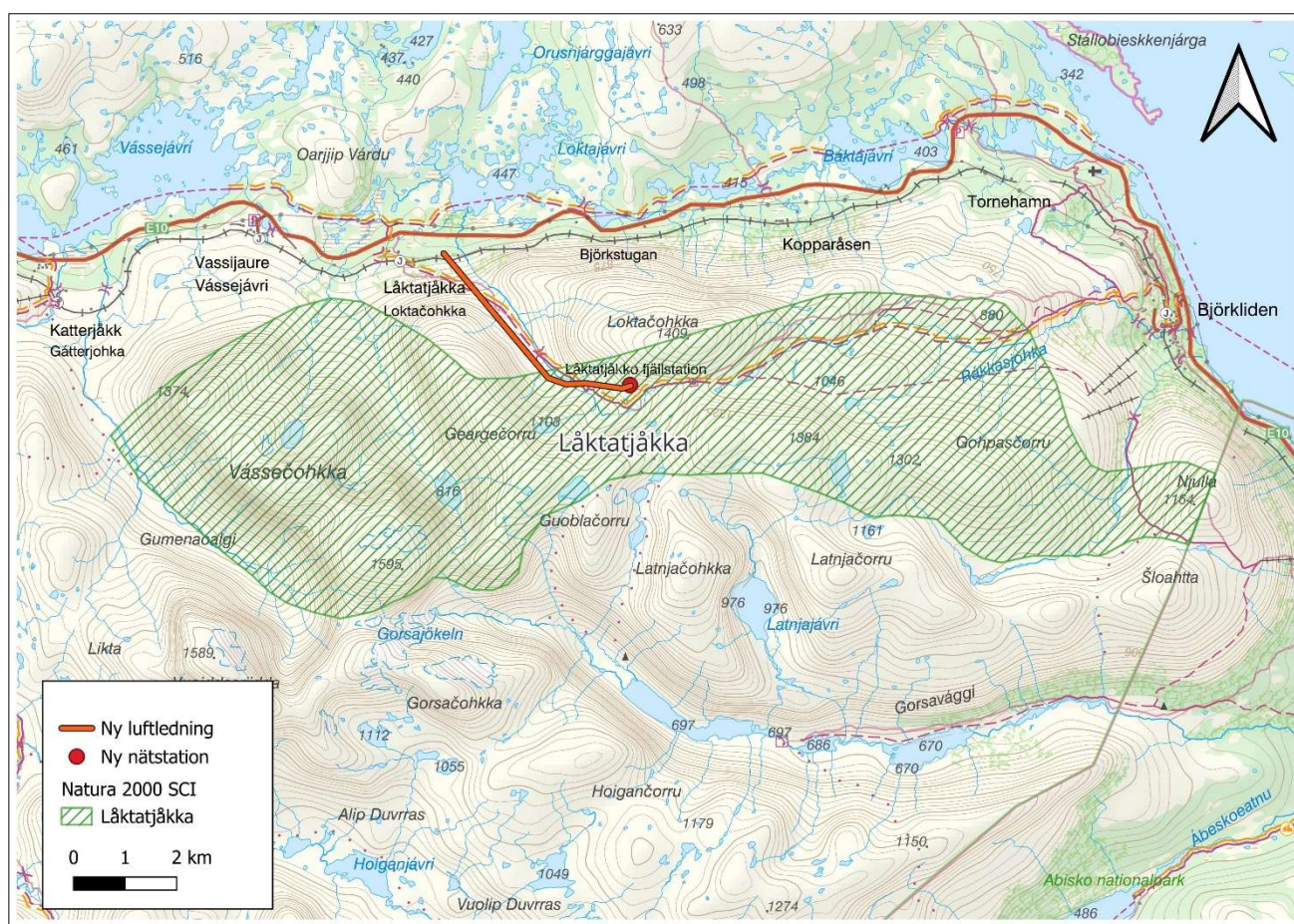
Arbetet med ersättning av ledning och nätstation planeras att starta så snart Vattenfall erhållit erforderliga tillstånd från Länsstyrelsen, då markupplåtelseavtal finns samt efter att eventuella övriga anmälningar och dispensärenden är klara. Arbetet beräknas pågå cirka 2 år och utföras under två säsonger.

3 FÖRUTSÄTTNINGAR I OMRÅDET

3.1 Natura 2000-område Låktatjåkka SE0820621

Natura 2000-området Låktatjåkka är beläget väster om Abisko nationalpark och sträcker sig från västra delarna av Njullá i öster över Gohpasčorru och Loktačohkka (Låktatjåkka) till Vassečohkka i väster, se figur 3. Områdets totala area uppgår till 7577,7 ha och karaktäriseras av en högfjällsmosaik med inslag av stora glaciärer, sjöar och jokkar.

Låktatjåkka är utpekad som Natura-2000 område enligt EU:s art- och habitatdirektiv. Låktatjåkka gränsar i norr mot Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem och områdets vattensystem ingår i Torne och Kalix älvsystems avrinningsområde.

Figur 3. Illustration över Natura 2000-området Låktatjåkka samt planerade åtgärder.

3.1.1 Bevarandeplan Natura 2000-område

En bevarandeplan är ett dokument som beskriver ett Natura 2000 område samt dess syfte, mål och värden. Syftet med bevarandeplanen är att informera och vägleda vid till exempel eventuella bedömningar, provningar eller vidtagande av skyddsåtgärder.

Enligt bevarandeplanen för Låktatjåkka (SE0820621) har området pekats ut som Natura 2000-område på grund av sina vidsträckta ytor av obruten vildmark. Mosaik av högfjäll, stora glaciärer, sjöar och jokkar samt rik förekomst av geomorfologiska strukturer skapar förutsättningar för mångfald av alpina naturtyper och en stor artrikedom. Området har påverkats och formats av renbete under århundranden men graden av mänsklig påverkan har varit låg och området utgör idag en bevarad rest av det naturliga landskapet. Naturtyperna i området har en lång kontinuitet och utgör lämpliga livsmiljöer för flertalet känsliga arter.

Syftet med Natura 2000-området Låktatjåkka är att bevara det värdefulla sammanhängande naturlandskapet med sin opåverkade karaktär, hydrologiska dynamik och rika biologiska mångfald. Jokkar, fjäll, hedar och alla andra ingående ekosystem ska ges förutsättningar att utvecklas naturligt utan negativ mänsklig påverkan. Även de utpekade arterna ska ha goda livsförutsättningar inom området. Området har utsatts för liten mänsklig påverkan, hyser mycket höga naturvärden och inga aktuella hot är kända i nuläget. Därför bedöms området i sin helhet ha ett bevarandetillstånd som i dagsläget är gynnsamt. Ingen bedömning har gjorts av de enskilda utpekade arterna, då tillräckligt underlag saknas. De naturtyper och arter som pekats ut enligt art- och habitatdirektivet redovisas i tabell 1 och 2. Samtliga arter och naturtyper är fastställda av regeringen.

Tabell 1. Naturtyper som ska bevaras i området.

Kod	Naturtyp	Areal (ha)	Andel (%)
3130	Ävjestrandsjöar	88	1
3220	Alpina vattendrag	6	<1
4060	Alpina rishedar	1006	13
4080	Alpina videbuskmarker	12	<1
6170	Alpina kalkgräsmarker	2659	35
7140	Öppna mossar och kärr	61	1
8110	Silikatrasmarker	1710	23
8210	Kalkbranter	342	5
8340	Glaciärer	94	1

Tabell 2. Arter som ska bevaras i området.

Kod	Art
1015	Otandad grynsnäck (<i>Vertigo genesii</i>)
1355	Utter (<i>Lutra lutra</i>)
1930	Högnordisk blåvinge (<i>Plebejus aquilo</i>)
1931	Dvärgpärlmorfjäril (<i>Boloria pulchellum</i>)
1933	Fjällsilversmygare (<i>Hesperia comma ssp catena</i>)
1947	Fjällkrassing (<i>Braya linearis</i>)
1969	Fjällviva (<i>Primula scandinavica</i>)
1978	Lappviol (<i>Viola rupestris ssp. relict</i>)
1986	Lappglansmossa (<i>Orthothecium lapponicum</i>)

I bevarandeplanen för Låktatjåkka anges även potentiella hot mot områdets värden. Av dessa listas bland andra:

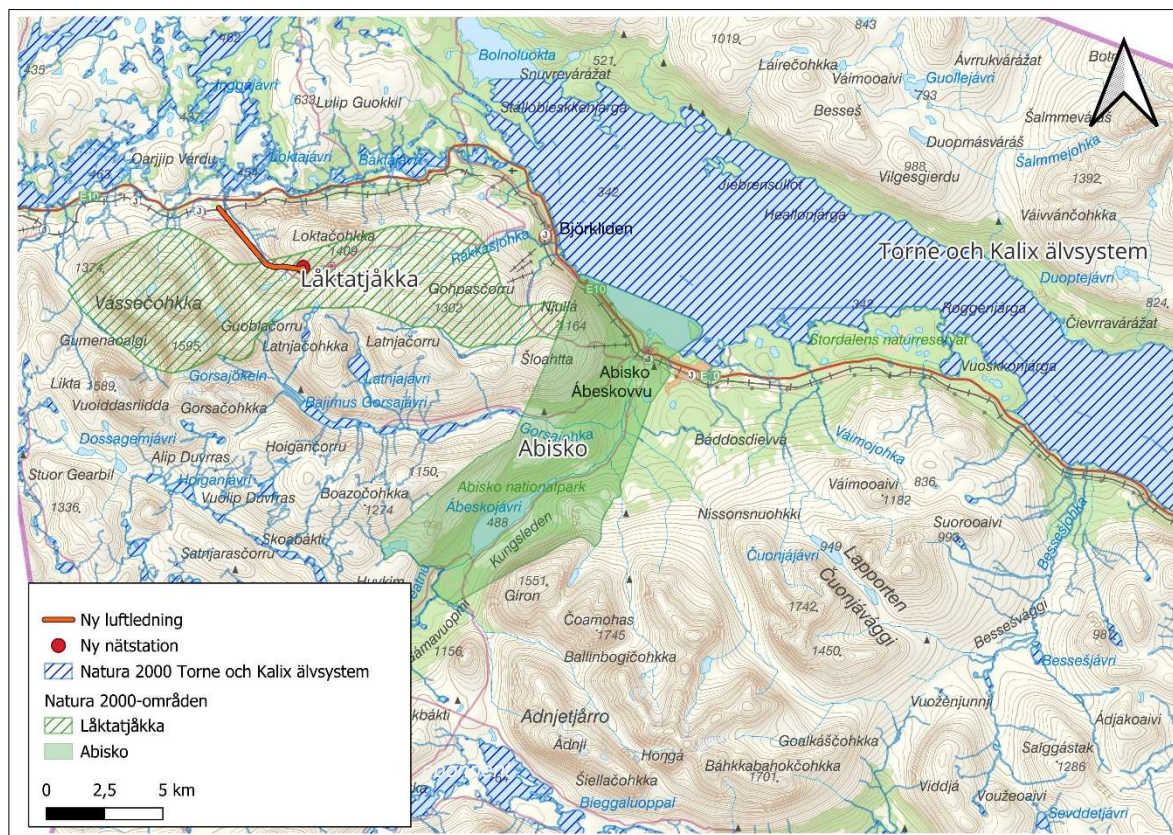
- exploatering i form av nybyggnation eller utbyggnad av anläggningar, infrastruktur vilka utgör ett väsentligt ingrepp i naturmiljön och bedöms kunna hota viktiga värden,
- arbete i anslutning till ledningsgator, särskilt i anslutning till vatten eller våtmarksområden som utan att tillräckliga försiktighetsåtgärder vidtas kan orsaka skador med hot för känsliga naturtyper eller arter till följd och
- terrängkörning på barmark eller under period med otillräckligt snötäcke vilket kan orsaka skador på markskiktet eller avvattnande effekt i våtmarksområden.

3.2 Riksintressen och områdesskydd

Riksintressen som finns representerade inom och i anslutning till området är Natura 2000-området Låktatjåkka, Torne och Kalix älvsystem samt Abisko (även Nationalpark) enligt 4 kap. 8 § MB, se figur 4.

Det berörda området omfattas även i sin helhet av riksintresse för naturvård och friluftsliv enligt 3 kap. 6 § MB, riksintresse för rennärning enligt 3 kap. 5 § MB samt riksintresse för obrutet fjäll enligt 4 kap. 5 § MB.

Vattendraget Loktajokka som ligger i anslutning till planerad ledningsdragning ingår i Torne och Kalix älvsystem (vattenrelaterat Natura 2000 – område) och är även en fastställd vattenförekomst med beslutade miljö kvalitetsnormer (VISS 2026).

Figur 4. Översiktskarta över Natura 2000-områden inom och intill området för planerade åtgärder.

3.3 Rennäring

Området omfattas av riksintresse för rennäringen och nyttjas av Gabna sameby. Området för ombyggnad av aktuell luftledning ligger inom Våssivággi-Rákkasláhku kärnområde. Området nyttjas av Gabna sameby som sommarland och försommarland. Genom området går även en flyttled samt en svår passage vid Låktajåtko fjällstation. Vid tidigare kontakt med Gabna sameby när det ursprungliga förslaget presenterades har de meddelat att de vill att området undviks under perioden 25/6-15/8.

3.4 Naturvärdesinventering

En inventering av den planerade sträckningen utfördes i augusti 2024 av Licab AB. Inventeringen är gjord med en buffertzona på 25 meter på vardera sida av den föreslagna ledningslinjen.

Totalt har nio naturvärdesbiotoper avgränsats i samband med fältinventeringen inom Natura 2000-området. Ett av objekten (vattendraget Loktajohka) har högsta naturvärde (klass 1), sex av objekten har fått klassificeringen högt naturvärde (klass 2) och två objekt har påtagligt naturvärde (klass 3). Utpekade naturtyper för det aktuella Natura 2000-området utgörs av alpina silikatgräsmarker (6150), alpina översilningskärr (7240), alpina rishedar (4060), alpina vattendrag (3220), kalkbranter (8210), silikatbranter (8220) samt alpina kalkgräsmarker (6170).

Totalt gjordes 23 observationer av 13 olika värdearter inom inventeringsområdet inom Natura 2000-området. Av dessa arter är 6 fridlysta (mattlumner, revlumner, gul groddlumner, fjällumner, riplumner och grönkulla) och ytterligare 2 arter är rödlistade (ruggmossa och jökelbjörnmossa). Av de fridlysta och rödlistade arterna utgörs 11 av 23 observationer av olika lumnerarter. Inga arter utpekade i bevarandeplanen för Natura 2000-området har identifierats vid inventeringen.

I området förekommer ett större vattendrag, Loktajohka tillsammans med flera mindre biflöden. Samtliga utgör Natura-2000 naturtypen alpina vattendrag (3220). Bedömningsgrunderna för naturvärdesinventeringar är att sjöar och rinnande vattendrag nästan alltid har betydelse för biologisk mångfald. Alla mer eller mindre naturliga eller "naturlika" vattendrag som utsatts för liten till måttlig mänsklig påverkan har normalt åtminstone påtagligt naturvärde (minst klass 3). Naturlika vattenflöden innebär förekomst av svämpåverkade stränder, typiska strandbrinkar, meandrande lopp, förekomst av korvsjöar etc. Större vattendrag med opåverkade strömsträckor har normalt högt naturvärde (klass 2). Samtliga vattendrag i det aktuella området är naturliga med en opåverkad hydrologi och morfologi.

Rapport från utförd naturvärdesinventering redovisas i bilaga 1.

4 UTFORMNING OCH VAL AV LOKALISERING

Val av lokalisering för lokalnätledning styrs i första hand av de elabonnenter som ska anslutas eller är anslutna till elnätet. För mer exakt placering av ledningarna styr också andra aspekter så som exempelvis natur- och kulturmiljövärden. När en befintlig kraftledning ska ersättas är det mest naturliga och ofta det enda alternativet att den nya anläggs i närhet till den befintliga. Olika alternativ för ledningsdragnings har undersökts utifrån olika aspekter. Bland annat har olika ledningstypers för- och nackdelar värderats, tekniska aspekter så som byggharhet samt placeringen av ledningen i förhållande till naturvärden inom Natura 2000-området.

För att kunna säkra elleveranser samt för att på ett arbetsmiljömässigt säkert sätt kunna bygga, underhålla och utföra felavhjälpning väljer Vattenfall i detta fall att till största del flytta den ersättande ledningen till ett område med flackare terräng. Utifrån ovan beskrivna förutsättningar har sedan ett alternativ valts som medför begränsat behov av markanspråk och minimal påverkan på, inom Natura 2000-området, ingående naturtyper och arter.

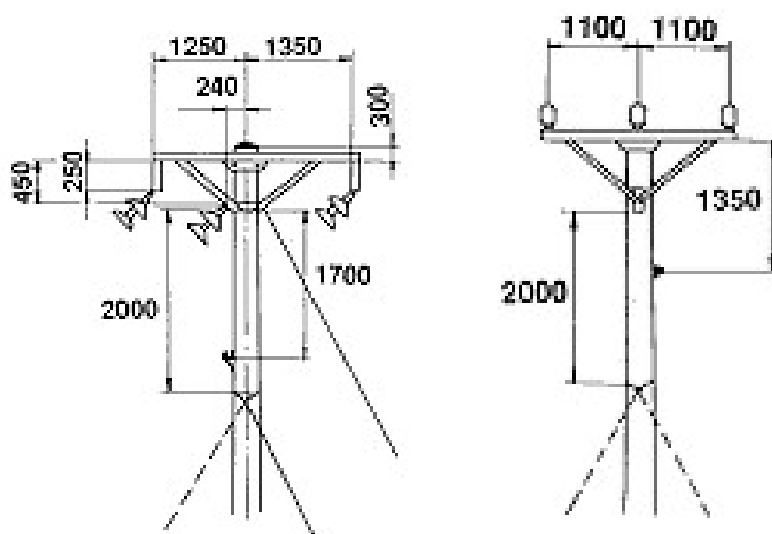
4.1 Ledningstyper

Inom aktuellt spänningsintervall (<24kV) finns huvudsakligen två olika alternativ av ledningstyper; markkabel respektive luftledning. Vilken av dessa ledningstyper som väljs styrs av platsspecifika förutsättningar och tekniska aspekter. De olika alternativen av ledningar har vissa begränsningar och både för- och nackdelar beroende på i vilka miljöer de planeras att anläggas.

Anläggning av markkabel innebär generellt att ledningen grävs ner i marken. Markförlagda ledningar innebär generellt längre felsökningstider vid driftstörningar eftersom lokalisering och åtgärd av fel är mer komplicerat än för luftledningar. På längre ledningssträckor bedöms markkabel därför i många fall vara ett tekniskt sämre alternativ ur driftsäkerhetssynpunkt. Markkabel är även ett sämre och mer tekniskt avancerat alternativ i områden som består av blockrik mark vilket är aktuellt i detta fall. Där markkabel är nödvändigt att anlägga, exempelvis vid anslutning mellan luftledning och nätstation görs anpassningar utifrån terrängförhållanden och markkabeln förankras mot berget istället för att grävas ner.

Det vanligaste och mest beprövade sättet att överföra elström är att anlägga en luftburen ledning. Luftledningen uppförs med enkelstolpar av trä (så kallade saltstolpar). Stolpar för luftledning anläggs genom att en grop (2 * 2 meter vid markytan samt 2 meters djup) grävs varpå stolpen förs ned och materialet återfylls. Där luftledning anläggs inom blockrik mark / på berg förankras stolparna istället med staglinor som fästs i öglor i berget. Om berg finns i dagen krävs ingen grävning. Om vegetation behöver avtäckas för förankring påverkas en yta om cirka 4 m².

Stolplängden varierar vanligtvis mellan cirka 11 och 14 meter beroende på terrängförhållanden. Stolparna är tryckimpregnerade med vattenbaserat träskyddsmedel och klassas inte som farligt avfall vid framtida utbyte eller rasering. Normal spannlängd uppgår till cirka 80 meter, men både spann och stolphöjd går i stort att anpassa efter terrängens förutsättningar, exempelvis höjdskillnader och branter. Där så är lämpligt kan längre spann tillämpas, exempelvis vid passage över vatten eller i områden med identifierade höga naturvärden. I övrigt detaljstyrs stolpplacering på sådant sätt att ingen eller minsta möjliga påverkan på naturvärden aktualiseras. De stolpkonstruktioner som planeras i projektet redovisas i principskisser (figur 5).

Figur 5. Principskisser över stolpkonstruktioner.

4.2 Förordat alternativ

Under 2021 genomförde Licab AB en naturvärdesinventering (se bilaga 2) längs den befintliga ledningssträckningen vilket har använts som underlag för jämförelser mellan befintliga sträckningen och ny föreslagen sträckning. Den befintliga ledningen är förlagd på östra sidan av Loktajohka, i västslutningen av Loktačohka. På stora delar av denna sträcka går ledningen igenom ett område med förhållandevis brant lutning med rörligt markvatten vilket i sin tur skapar gynnsamma förutsättningar för mer krävande arter. Det alternativ som Vattenfall förordar som medför minsta möjliga påverkan på naturmiljön och som är tekniskt och långsiktigt fördelaktigt för en säker elförsörjning är att ledningsdragningen anläggs som luftledning väst om Loktajohka där den sedan på kalvfället korsar vattendraget och ansluter till befintlig ledningsgata. Den nya sträckningen är förlagd i en både torrare och planare terräng, vilket också avspeglar sig i lägre naturvärden och betydligt färre värdearter jämfört med den befintliga kraftledningen. Det förordade alternativet ligger även i anslutning till både anvisad skoterled och vandringsled som redan har en mänsklig påverkansgrad i form av ett påvisbart markslitage. Dessa leder kan nyttjas för transporter under byggtid för att begränsa markslitage inom Natura 2000-området. Det finns även idag spår av fyrhjuling längs delar av sträckan som sannolikt uppkommit i samband med underhållsarbete av lederna. Den samlade bedömningen är att det ledningsförslag som förordas är ett betydligt bättre lokaliseringalternativ utifrån ett naturvärdesperspektiv men även anläggningstekniskt jämfört med att förlägga ersättande ledning enbart i den befintliga ledningsgatan.

Avseende val av ledningstyp (luftledning framför markkabel) så bedömer Vattenfall att markkabel inte är ett möjligt alternativ inom detta område på grund av risk för lavin och svall-is. Anläggande av markkabel längs hela sträckan skulle medföra stora risker kopplat till elförsörjning och arbetsmiljörisiker vid underhållsarbete.

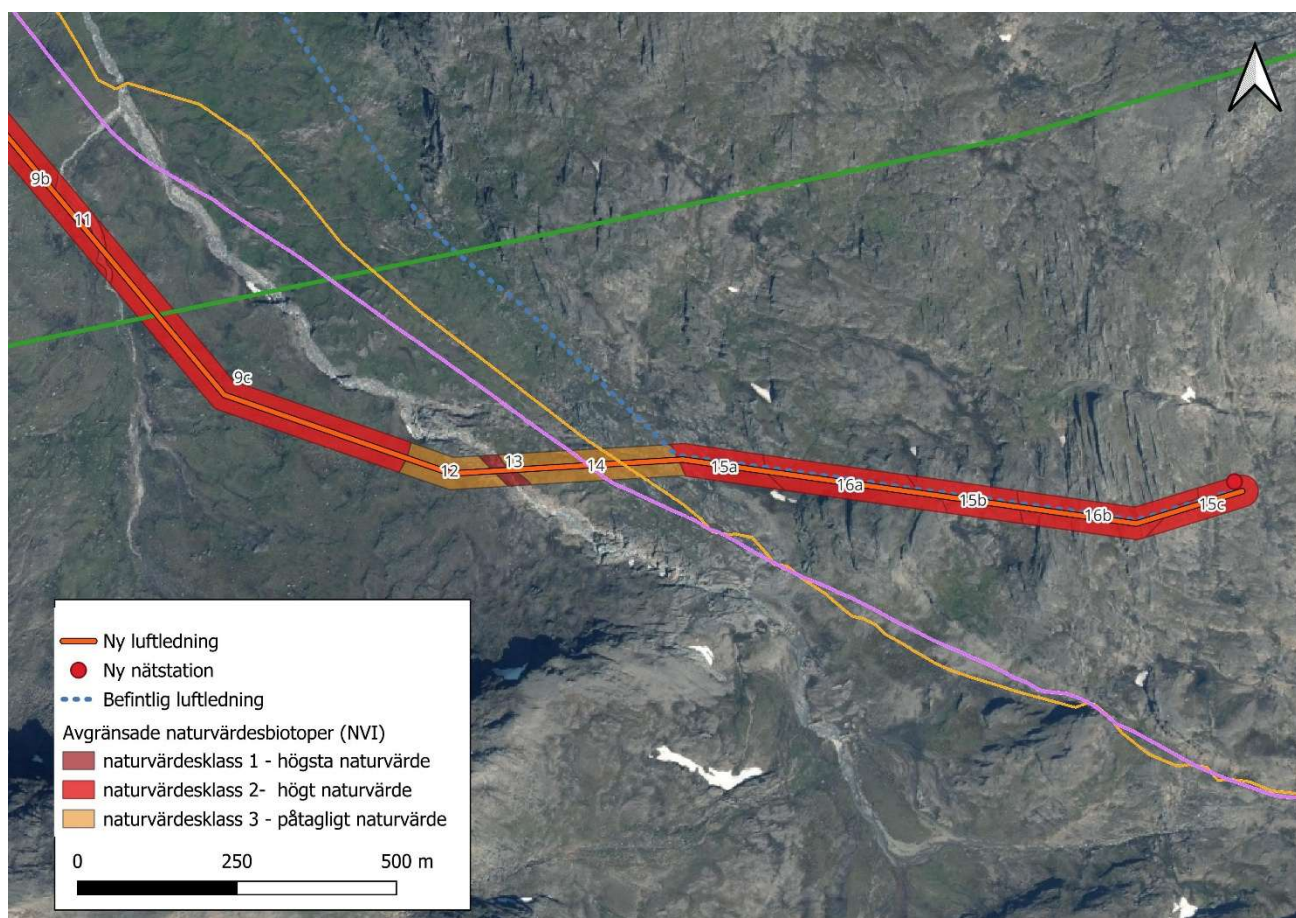
5 PLANERADE ÅTGÄRDER

Den planerade ersättande ledningssträckningen utgörs av luftledning som startar vid järnvägen och löper väst om Loktajohka upp mot kalvfjället där den sedan passerar vattendraget för att ansluta till och löpa längs den befintliga ledningsgatan i cirka 900 meter innan den avslutas. Den totala sträckan som planeras att ersättas inom Natura 2000-området uppgår till cirka 1800 meter.

Där ledningsdragningen tangerar gränsen till Natura 2000-området berörs ett område som i utförd naturvärdesinventering (Licab 2024) bedöms utgöras av naturtypen av alpin gräsmark (6150 och 7240) klassad med höga naturvärden (NV-klass 2), biotop 9c. Ledningsdragningen planeras vidare sydöst och efter cirka 500 meter löper ledningen genom naturvärdesbiotop 12 vilken utgörs av alpin gräshed, mager (6150 och 4060), klassad med påtagligt naturvärde (NV-klass 3). Efter cirka 150 meter passeras Loktajohka, naturvärdesbiotop 13 som utgör alpint vattendrag (3220) och som klassats med högsta naturvärde (NV-klass 1). Sträckan som passerar den avgränsade biotopen uppgår till cirka 35 meter. Vidare löper ledningsdragningen österut i cirka 250 meter genom naturvärdesbiotop 14 som utgörs av alpin gräshed / alpin rished (6150 och 4060) och som klassats med påtagligt naturvärde (NV-klass 3). Inom denna naturvärdesbiotop passeras även den anlagda vandringsleden och skoterleden. Där ledningsdragningen sedan når den befintliga ledningsgatan och löper i anslutning till denna i cirka 900 meter utgörs, enligt utförd naturvärdesinventering, de avgränsade naturvärdesbiotoperna 15a, 16a, 15b, 16b och 15c av alpin miljö med svag vegetation / berg i dagen (8210 och 8220) samt alpina gräsmarker med svag vegetation (6170 och 6150). Samtliga biotoper är klassad med högt naturvärde (NV-klass 2).

Där ledningsdragningen avslutas inom avgränsad biotop 15c planeras även för ersättning av befintlig nätstation. Stationen kopplas samman med luftledningen genom att en markkabel anläggs längs en sträcka om cirka 15 meter.

Den sträcka som planeras inom Natura 2000-området och som omfattas av detta avgränsningssamråd redovisas i figur 6.

Figur 6. Illustration över ersättande ledningsnät och avgränsade naturvärdesbiotoper enligt utförd naturvärdesinventering. I figuren redovisas även gränsen för Natura 2000-området Låkatjåkkå (grön linje) samt anlagda leder (lila och orange linje) och den befintliga ledningen (blå streckad linje). Ny nätstation ansluts till luftledningen med markkabel.

För att anlägga luftledningen inom Natura 2000-området flygs färdigmonterade stolpar ut med helikopter till respektive stolpplats för att sedan resas med maskin. Maskinrörelser för resning utförs uteslutande under vintertid. Som förberedelse till stolpresning kan eventuellt bergsförankringar för att stabilisera stolparna krävas. Stabiliseringen sker genom fästning av tre staglinor i bergöglor och eller bergdubbar vid stolproten. Bergdubbar och bergöglor är galvaniserade stålstänger som borrar ner ca 25 cm i berget med hydraulhammare. Även detta moment utförs under period med snötäckt mark, i samband med stolpresning.

Den ersättande nätstationen som planeras är av plåt med färg anpassad för fjällmiljön och upptar en yta på cirka 5 m² med ett totalt markanspråk om cirka 15 m². Stationen kommer att ställas upp intill befintlig nätstation som raderas när den nya är i drift. För ersättande nätstation behöver en grund gjutas under period med barmark. Allt material som krävs för arbetet med anläggning av den ersättande nätstationen transporteras med helikopter till platsen. Från den nya stationen anläggs sedan cirka 15 meter markkabel för att ansluta till luftledningen. Kabeln förläggas i slang som klamras på berget manuellt. För detta moment krävs ingravning.

Totalt bedöms som mest cirka 4-8 transporter med terränghjuling bli aktuella under barmarkssäsongen för transport av personal bland annat i samband med detaljerad utmarkering av stolpplacering. Körningen sker enbart på befintliga spår och ledningsgatan nås sedan till fots.

5.1.1 Rasering av befintlig ledning

Rasering av befintlig ledning sker genom att stolpar grävs upp eller kapas vid markbandet och linorna monteras lös och spolas in. Raserade stolpar flygs med helikopter till upplag för vidare transport till destruktion. Arbete med rasering kommer att ske under vintertid med snötäckt mark.

5.1.2 Underhåll

Underhåll av den ersättande luftledningen kommer i och med den nya lokaliseringen att kunna avhjälpas betydligt snabbare och säkrare vid akuta driftstopp än vad som i dagsläget är möjligt på grund av att ledningen är lokaliserad inom brant terräng med stor sidolutning. Planerade underhållsåtgärder kommer framgent att utföras under period med frusen snötäckt mark eller genom bandtransporter via redan anlagda leder vilket minimerar risk för påverkan inom Natura 2000-området.

5.2 Hänsyns- och skadeförebyggande åtgärder

För att minska risken för påverkan på naturmiljön och de utpekade värdena i Natura 2000-områdena kommer bästa möjliga teknik användas för detaljanpassning av ledningssträckan. Exempelvis undviks vattendrag och skyddsvärda arter genom optimering och styrning av stolpplacering.

Transporter med terränghjuling på barmark sker sparsamt samt endast efter befintliga spår. Anläggning av luftledning i ny sträckning och rivning av befintlig sker på snötäckt mark. Arbetet planeras att utföras under två säsonger. Stationen, stolpar och kabeltrummor transporteras vintertid med helikopter. Ingen maskinkörning sker i vattendrag. För att passera vattendrag används befintlig vandringsled. Vid behov anläggs tillfälliga broar för att undvika körning inom eller intill vattendrag och på så vis undviks även erosionsskador i strandkanterna. Eventuella tillfälliga broar som anläggs avlägsnas efter utfört arbete. Påverkan på vegetation i anslutning till vattendrag undviks då stolpplacering anpassas så att grävning inte behöver utföras i närhet till vattendragen. Om körskador eventuellt uppstår på markskiktet åtgärdas dessa efter anläggningsarbetenas slut. I de fall jordskiktet är tunt och eventuella körskador kan bli svåra att täcka jämnas markskiktet så att inga hjulspår riskerar att skapa fåror som i sin tur kan bidra till erosion vid riklig nederbörd.

Generella skydds- och hänsynsåtgärder redovisas i lista nedan och kommer även fortsatt att beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningen.

- Massor som uppstår från eventuell schakt för stolpar används åter för fyll på platsen. Vegetationstäckes läggs på sidan och läggs sedan åter i den mån det är möjligt.
- Lokalisering av etableringsområden och tillfälliga upplagsytor styrs utifrån hänsyn till rådande mark- och vattenförhållanden, tillgänglighet från befintliga vägar samt på ett sådant sätt att negativa effekter på natur- och kulturmiljö ej uppstår. I övrigt gäller att ytor som nyttjas bör efterbehandlas efter färdigställande till utseende så nära ursprunglig karaktär som möjligt. Inga etableringsytor planeras inom Natura 2000-området.
- Särskilda skyddsåtgärder inarbetas i beskrivningar som delges entreprenör inför byggstart.
- Inför anläggningsarbete och under byggtiden ska Vattenfall Eldistribution inför störande arbete föra dialog med Gabna sameby med syfte att minimera risken för störning på rennärningen.
- Vid eventuella fynd av fornlämningar under byggtiden ska arbetena på den aktuella fyndplatsen omedelbart stoppas, lämningen märkas ut och kontakt tas med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet.
- Förvaring och hantering av petroleumprodukter och andra kemiska produkter ska inte ske i direkt närhet av vattendrag, sjöar eller känsliga våtmarksområden.
- Arbetsmaskiner utrustas med oljesaneringskit i händelse av läckage.

- Inga förorenade massor förväntas att påträffas inom området. Om massor som innehåller föroreningar upptäcks under byggskedet ska tillsynsmyndigheter underrättas.
- Hantering av avfall ska ske på sådant sätt att nedskräpning och förorening inte uppstår. Kiruna kommuns regler för renhållning och återvinning ska följas.

6 MILJÖEFFEKTER

I föreliggande avsnitt redovisas en bedömning av möjliga miljöeffekter på Natura 2000-området. Hänsynsåtgärder och föreslagna skyddsåtgärder har beaktats vid bedömningen.

6.1 Naturmiljö (Natura 2000)

För att på ett arbetsmiljömässigt säkert och byggnadstekniskt rationellt sätt kunna uppföra kraftledningen med dagens arbetsmetoder behöver ledningen byggas som luftledning med enkelstolpe i en terräng som möjliggör att ledningsbyggnadsmaskiner kan färdas längst stora delar av den tänkta sträckningen. Föreslagen ny sträckning har flackare terräng med mindre sidolutning och torrare terräng. Den ligger även i närhet till vandrings- och skoterled som kan nyttjas vid transporter. Vid reinvestering av ledningen i den föreslagna sträckningen bedöms behovet av akuta underhållsåtgärder minska, vilket medför en minskad närvaro i området. Utifrån ovan görs bedömningen att den föreslagna lokaliseringen av ersättande lokalnätledning är mer fördelaktig än att enbart byta ut ledningen i den befintliga ledningsgatan. Detta ur perspektivet att minimera intrång i skyddsvärda miljöer och undvika påverkan på Natura 2000-områdets bevarandesyften.

För anläggande av stolpar till ersättande luftledning kommer begränsad grävning på en yta om cirka 4 m² att utföras där stolpar placeras. I övrigt där stolpar placeras direkt på berg kommer ingen grävning alls att ske utan där förankras stolparna istället till berget. Som mest uppskattas cirka 30 stolpar att anläggas inom Natura 2000-området varav majoriteten bedöms behöva någon typ av bergsförankring. Hälften av dessa anläggs i ny förordad ledningsgata och hälften i anslutning till den befintliga ledningsgatan. Punkter för placering av stolpar är i dagsläget inte fastställda men optimering av placering planeras som en del av förberedande arbeten. Då det inte är klart hur många stolpar som placeras direkt på berg görs en bedömning utifrån beräkning om att samtliga stolpar kräver grävning. I ett sådant scenario kommer maximalt 240 m² markvegetation att påverkas under anläggning. För respektive stolpe utgår då beräkningen att 8 m² grävs inför anläggning av stolpe och staglinor.

Samtliga arbetsmoment med bergsförankring samt grävning för nya stolplaceringar och resning av stolpar sker uteslutande under period med snötäckt tjälad mark vilket medför att körskador på markskiktet undviks. De turer med terränghjuling som behövs under barmarksperioden för optimering av stolplacering utförs längs befintliga spår. Negativ påverkan på markskiktet inom de avgränsade Natura-2000 naturtyperna till följd av anläggning av stolpar bedöms bli mycket liten eller obetydlig.

Inom området för den nya ledningen har inga i bevarandeplanen utpekade arter identifierats vid utförd naturvärdesinventering och bedöms därmed inte påverkas av planerade åtgärder. Utpekade naturtyper för Natura 2000 har vid naturvärdesinventeringen identifierats men genom att utföra planerade åtgärder med försiktighetsåtgärder genom anpassning i tid och utförande bedöms inte åtgärderna bidra till ett ökat slitage eller påverka arealen av naturtyperna. Transporter av material sker nästan uteslutande med helikopter och övriga transporter av personal och annan utrustning sker till största del under vinterperioden med skoter. Det begränsade behovet av körning med terrängfordon på barmark sker med försiktighet och endast efter befintliga spår. Sammantaget med att körningar på barmark begränsas så långt som möjligt och att arbetsmoment samordnas gör detta att risk för markskador undviks i största möjliga mån.

Anläggning av ersättande nätstation samt markkabel för koppling mellan denna och luftledning sker under barmarksperiod. Materialet transporteras till platsen med helikopter vilket innebär att ingen körning i området blir nödvändig för detta moment. När den nya nätstationen tas i drift raderas den befintliga som transporteras i delar med helikopter från platsen. Markkabeln klamras fast i berget manuellt. Ingen grävning krävs och därför är bedömningen att markkabeln kan anläggas med marginell eller obetydlig negativ påverkan på markskiktet inom Natura 2000-området.

Uttekade Natura 2000-arter

Beredning av underlag för stolpplacering utgår från de artobservationer som koordinatsatts inom ramen för genomförd naturvärdesinventering (felmarginal om cirka 2 meter). Vattenfall ställer krav på maskinstyrning på de maskiner som ska användas vid utförandet. Stolpplacering lämnas tillsammans med inmätta områden för skyddade arter eller andra förbudsområden till utföraren med maskinstyrning. På detta sätt säkerställs att en zon om 5 meter hålls från de arter som ska skyddas både för placering av stolpar samt vid förflyttning inom området. Maskinstyrning innebär vidare att arbetet kan utföras säkert under vintertid utan att markeringar behöver sättas ut i fält (som löper risk att flyttas eller försvinna på grund av väderförhållanden). Med maskinstyrning får utföraren tillgång till GPS-utrustade maskiner där information om både arter som ska skyddas och stolpplacering finns med en noggrannhet på cirka ± 2 cm. Utifrån ovan görs bedömningen att ingen negativ påverkan uppstår på fridlysta eller andra skyddsvärda arter inom området.

De arter som ingår i bevarandeplanen (otandad grynsnäck, utter, högnordisk blåvinge, dvärgpärlmorfjäril, fjällsilversmygare, fjällkrassing, fjällviva, lappviol och lappglansmossa) har inte observerats i utförd naturvärdesinventering. Planerade åtgärder omfattar inte dikning eller annan verksamhet som påverkar hydrologin. Åtgärderna är också begränsade i omfattning och bedöms inte medföra någon barriäreffekt för de utpekade Natura 2000-arterna. Den samlade bedömningen är därför att det inte föreligger någon risk för påverkan på arternas bevarandestatus i samband med de åtgärder som är planerade.

Fåglar

Arbeten som bedöms kunna störa vilda fåglar undviks under fåglarnas mest intensiva häckningsperiod som Licab AB bedömer pågå mellan 1 maj och 31 juli i Norrbottens västra fjällområde. Negativ påverkan på fågellivet i området bedöms därför undvikas.

6.2 Vattenmiljö

Inga stolpar eller stag placeras i direkt anslutning till vattendragen i området utan stolpplacering styrs utifrån platsspecifika förutsättningar. Ingen körning sker i vattendrag eller strandkanter utan passage sker via befintliga broar (eller tillfälliga broar som sedan avlägsnas). Sammantaget med föreslagna skyddsåtgärder är bedömningen att ingen negativ påverkan på vattendrag eller hydrologin i området aktualiseras till följd av planerade åtgärder.

6.3 Riksintressen och rennäring

Planerade åtgärder bedöms inte hindra rörligheten i området. Under barmarksperioden förekommer turister som vandrar i området. Anslag med information sätts upp vid vandringsleden innan arbetet påbörjas.

Med hänsyn till åtgärdernas ringa karaktär är bedömningen att planerad kraftledning inte påverkar de värdekärnor som skapar förutsättningar för riksintresse för naturvård i området. Arbetet kommer utföras vintertid med undantag av uppförande av grund till nätstation samt markkabel för koppling mot luftledning. För att ytterligare minimera risken för körskador, även om arbetet utförs vintertid, planeras stolpar och lintrummar flygas ut med helikopter. Planerade åtgärder bedöms inte motverka förutsättningarna för syfte med riksintresset för naturvård.

Planerade åtgärder avses utföras utanför perioden 25/6-15/8. Inför anläggningsarbete och under byggtiden ska Vattenfall införa störande arbete föra dialog med Gabna sameby med syfte att minimera risken för störning på rennäringen. Planerade åtgärder med anpassning i tid samt genom dialog med samebyn bedöms inte medföra negativ påverkan på riksintresset eller rennäringen.

6.4 Samlad bedömning

Sammantaget med föreslagna hänsyns- och skyddsåtgärder görs utifrån ovan en initial bedömning att den planerade verksamheten inte kommer att medföra någon bestående negativ påverkan på naturmiljövärden inom området samt att den innebär en försumbar påverkan ur ett ekologiskt perspektiv som inte påverkar syftet med områdesskyddet för Natura 2000-området Låktatjåkka. Kortare störning kommer att aktualiseras i och med period med förberedande arbeten samt under själva anläggningen men dessa bedöms vara av ringa karaktär som är övergående. Om en verksamhet kan antas påverka miljön i ett Natura 2000-område ska dock miljökonsekvensbeskrivningen innehålla de uppgifter som behövs för prövningen enligt 7 kap. 28 b och 29 §§ miljöbalken.

7 FORTSATT ARBETE

7.1 Avtal

Innan ledningen kan anläggas behöver ledningshavaren säkra rätten till mark för ledningen samt dess tillbehör. Detta sker vanligtvis i överenskommelse mellan berörda fastighetsägare och ledningshavaren genom undertecknande av ett avtalsservitut, så kallat Markupplåtelseavtal. Vid tecknande av Markupplåtelseavtal förblir marken i fastighetsägarens ägo och ledningshavaren ges rätt att nyttja området enligt i avtalet givna villkor. För Markupplåtelseavtalet utgår en engångsersättning för markintrånget, därtill ersätts markägaren för övrig skada som uppkommer i samband med anläggningsarbeten eller liknande. Markupplåtelseavtalet skrivs in i fastighetsregistret och kan komma att ligga till grund för ansökan om ledningsrätt.

7.2 Övriga utredningar, anmälningar och dispenser

Ansökan om bygglov för ny nätstation kommer att upprättas och skickas till Kiruna kommun. En ansökan om tillstånd för terrängkörning kommer även att upprättas och skickas till Länsstyrelsen i Norrbotten. I övrigt har inget behov av övriga dispenser och anmälningar identifierats.

8 REFERENSER

Länsstyrelsen i Norrbottens län. 2019. Låktatjåkka SE0820621. Bevarandeplan Natura 2000-område. Dnr: 511-12480-2018.

Naturvårdsverket. 2017. Förutsättningar för provningar och tillsyn i Natura 2000-områden. Handbok 2017:1.

SLU, Artdatabanken. 2025. Rödlistade arter i Sverige 2025. SLU, Uppsala.

Energimarknadsinspektionen.

<https://www.ei.se/>

Naturvårdsverket. Skyddad Natur.

<https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Skogsstyrelsen. Skogens pärlor.

<https://www.skogsstyrelsen.se/skogensparlor>

Riksantikvarieämbetet, fornlämningar, kulturmiljölämningar

www.raa.se/fornsok

VISS- Vatteninformationssystem Sverige.

<https://viss.lansstyrelsen.se/>

Sametinget. Rennäring, markanvändning, kartor och riksintressen.

<https://www.sametinget.se/underlag>

Länsstyrelsen i Norrbotten, digitalt underlagsmaterial, GIS-tjänster.

<http://www.lansstyrelsen.se/norrbotten/>

Artportalen

<http://www.artportalen.se/>

